

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR – 4101-05-05/2013

P/13/151

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/151 - Zapewnienie prawa do jednakowego wynagradzania kobiet i mężczyzn w sektorze publicznym
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Antoni Radzięta, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 83866 z dnia 22 kwietnia 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1, 2)
Jednostka kontrolowana	Uzdrowisko Krynica-Żegiestów w Krynicy-Zdroju Spółka Akcyjna, ul. Nowotarskiego 9/4, 33-380 Krynica-Zdrój (dalej <i>Spółka</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Danuta Lelito, p.o. Prezes Zarządu Spółki (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli nie stwierdziła naruszenia zasady równego traktowania w zakresie wynagradzania kobiet i mężczyzn w badanych grupach stanowisk w kontrolowanej jednostce. Występujące różnice płacowe były obiektywnie uzasadnione i wynikały głównie z różnych zakresów obowiązków oraz odpowiedzialności.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła występowanie różnic¹ w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn w zbadanych czterech grupach pracowników zarówno na korzyść mężczyzn (dodatnia różnica), jak i na korzyść kobiet (ujemna różnica). Różnice te wynosiły od minus 0,63% do 15,56% dla wynagrodzenia zasadniczego i od minus 2,77% do 20,14% dla wynagrodzenia łącznego, tj. wraz z dodatkiem za wysługę lat. Stwierdzone różnice w wynagrodzeniach zasadniczych kobiet i mężczyzn przekraczały założony przez NIK próg istotności w wysokości 4,5%² w dwóch badanych grupach (specjalista, zastępca kierownika) o 1,19 i o 11,06 punktu procentowego, a w przypadku wynagrodzeń łącznych tylko w jednej grupie (zastępca kierownika) o 15,64 punktu procentowego. Ustalenia kontroli wskazują, że różnice te wynikają przede wszystkim z zatrudnienia zastępców kierowników i specjalistów w różnych komórkach organizacyjnych Spółki, co przekłada się na różne zakresy obowiązków i odpowiedzialności.

Kontrolą objęto lata 2012-2013, przy czym wysokość wynagrodzeń (brutto) badano według stanu na 30 kwietnia 2013 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

W toku kontroli przeprowadzonej w Spółce NIK zbadała następujące grupy stanowisk pracy: zastępcy kierownika (6 osób), pielęgniarki koordynującej/oddziałowej (3 osoby), specjalisty (20 osób), recepcjonisty (19 osób). Na stanowiskach tych zatrudniano – według stanu na 30 kwietnia 2013 r. – łącznie 48 osób, w tym 30 kobiet.

Kontrolą objęto osoby zatrudnione na umowę o pracę oraz na pełny etat. Do badania starano się wybrać grupy stanowisk względnie jednorodne, zakładając, że praca wykonywana

¹ Liczonych jako procentowa różnica średniego wynagrodzenia mężczyzn i średniego wynagrodzenia kobiet w stosunku do średniego wynagrodzenia mężczyzn.

² Stwierdzona przez Eurostat w 2011 r. średnia różnica w wynagrodzeniach brutto kobiet i mężczyzn w Polsce http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics.

przez osoby zajmujące te stanowiska jest porównywalna. Przy badaniu wysokości wynagrodzeń uwzględniono takie czynniki, jak poziom wykształcenia i posiadanych kwalifikacji, staż pracy, zakres obowiązków wykonywanych przez pracownika, zakres przypisanej odpowiedzialności. Zbadano również wysokość przyznawanych nagród i premii oraz wzięto pod uwagę przyznawanie przez pracodawcę świadczeń dodatkowych.

(dowód: akta kontroli str. 55, 67-165, 172-235)

W badanej grupie zastępców kierownika były zatrudnione cztery kobiety i dwóch mężczyzn. Zgodnie z Układem Zbiorowym Pracy obowiązującym w kontrolowanej jednostce, minimalne wynagrodzenie w tej grupie wynosiło 1 050 zł, a maksymalne 2 700 zł. Średnie wynagrodzenie zasadnicze w tej grupie wynosiło 1 958 zł, tj. 73% maksymalnego wynagrodzenia, przy czym średnie wynagrodzenie zasadnicze kobiet wynosiło 1 845 zł (68% maksymalnego wynagrodzenia), a mężczyzn 2 185 zł (81% maksymalnego wynagrodzenia). Różnica na korzyść mężczyzn w wynagrodzeniach zasadniczych wynosiła 15,56%, a w wynagrodzeniach łącznych 20,14%. Mężczyźni pracowali w Pionie Technicznym i Produkcji – jeden był zastępcą kierownika Zakładu Produkcji Wód, a drugi zastępcą kierownika brygady wielozadaniowej w Zakładzie Remontowo-Budowlanym. Kobiety były zatrudnione w Pionie Lecznictwa – jedna była zastępcą kierownika administracyjnego sanatorium, a trzy zastępcami kierownika punktu żywienia (dietytyczki). Mężczyźni posiadali wykształcenie średnie, trzy kobiety zatrudnione w punkcie żywienia ukończyły medyczne studium zawodowe – dietytyki, a czwarta kobieta posiadała wykształcenie wyższe. Staż pracy ogółem obu mężczyzn wynosił 28 lat i 34 lata, w tym na obecnie zajmowanym stanowisku, odpowiednio, 7 i 12 lat. Staż pracy ogółem czterech kobiet wynosił od 6 lat do 28 lat, w tym na obecnie zajmowanym stanowisku każda z kobiet pracowała 5 lat. Kobiety kierowały zespołami liczącymi od 17 do 20 osób, a mężczyźni – 16 i 32 osoby.

(dowód: akta kontroli str. 8, 9, 17, 46-49, 55, 65-77, 172-186)

Na stanowisku pielęgniarki koordynującej/oddziałowej były zatrudnione dwie kobiety i jeden mężczyzna. Minimalne wynagrodzenie w tej grupie wynosiło 1 050 zł a maksymalne 2 700 zł. Średnie wynagrodzenie zasadnicze tej grupie wynosiło 1 833,33 zł, tj. 68% maksymalnego wynagrodzenia, przy czym średnie wynagrodzenie zasadnicze kobiet wynosiło 1 850 zł i było wyższe od wynagrodzenia zasadniczego mężczyzny o [...]³%. Wszystkie osoby z badanej grupy zatrudnione były w Pionie Lecznictwa – w Szpitalu/Sanatorium i posiadały wykształcenie średnie kierunkowe. Staż pracy ogółem jednej kobiety wynosił 37 lat, a drugiej i mężczyzny 29 lat. Osobom zatrudnionym w tej grupie stanowisk powierzono jednakowy zakres zadań. Kobiety kierowały zespołami liczącymi 15 i 22 osoby, a mężczyzna – 8 osób. Najwyższe wynagrodzenie zasadnicze przyznano kobiecie posiadającej najdłuższy staż pracy, i której podlegała największa liczba pracowników.

(dowód: akta kontroli, str. 8, 9, 17, 48, 49, 55, 78-83, 187-200)

Grupa specjalistów liczyła czternaście kobiet i sześciu mężczyzn. Minimalne wynagrodzenie w tej grupie wynosiło 1 050 zł, a maksymalne 2 700 zł. Średnie wynagrodzenie zasadnicze wyniosło 1 944,60 zł, tj. 72% maksymalnego wynagrodzenia, przy czym średnie wynagrodzenie zasadnicze kobiet osiągnęło poziom 71% (1 910 zł), a mężczyzn 75% (2 025,33 zł). Różnica na korzyść mężczyzn w wynagrodzeniach zasadniczych wyniosła 5,69%, a w wynagrodzeniach łącznych 0,52%. W badanej grupie kobiety i mężczyźni zatrudnieni byli w dwunastu komórkach organizacyjnych czterech różnych pionów. Pięciu mężczyzn i trzy kobiety pracowały w pionie technicznym i produkcji, przy czym jeden mężczyzna i jedna kobieta w Sekcji remontów i ochrony środowiska, dwie kobiety w Laboratorium mikrobiologicznym, dwóch mężczyzn w Sekcji informatycznej, jeden mężczyzna w Uzdrawiskowym Zakładzie Górniczym i jeden mężczyzna w Zakładzie remontowo-budowlanym. W pionie ekonomiczno-finansowym stanowisko specjalisty zajmowało pięć kobiet (dwie w Dziale finansowym i trzy w Dziale księgowości), w pionie handlowym (Dział handlowy) jedna kobieta i w pionie lecznictwa (Dział organizacji lecznictwa) jedna. W pionie administracyjno-prawnym zatrudniono cztery kobiety i jednego mężczyznę, przy czym jedna kobieta i jeden mężczyzna pracowali w dziale marketingu, promocji i reklamy, dwie kobiety w dziale spraw

³ NIK Delegatura w Krakowie dokonała wyłączenia danych osobowych na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) ze względu na ochronę prywatności osoby fizycznej.

osobowych i socjalnych, a jedna zajmowała się zamówieniami publicznymi. Jedna z kobiet była prokurentem.

Na dwadzieścia osób sześć (trzy kobiety i trzech mężczyzn) posiadało wykształcenie wyższe, trzynaście policealne lub średnie i jedna (mężczyzna) zawodowe.

Łączny staż pracy osób zatrudnionych na tym stanowisku wynosił od pięciu do trzydziestu siedmiu lat, przy czym średni staż pracy kobiet był dłuższy niż mężczyzn o pięć lat (dla pięciu kobiet wyniósł on ponad trzydzieści a dla ośmiu ponad dwadzieścia lat; tylko dwóch mężczyzn posiadało ponadtrzydziestoletni, a jeden ponaddwudziestoletni staż pracy).

Porównując wynagrodzenie kobiety i mężczyzny zatrudnionych na stanowisku specjalisty ds. marketingu w Dziale marketingu i posiadających taki sam zakres czynności stwierdzono, że różnica w wynagrodzeniu zasadniczym i łącznym wynosi [...]4%. Obie osoby posiadały wykształcenie średnie, przy czym mężczyzna posiadał dłuższy łączny staż pracy o 10 lat, ale kobieta pracowała o 6 lat dłużej na obecnym stanowisku.

Pani Prezes wyjaśniła, że różnica w wynagrodzeniach tych osób wynika z ich ścieżki kariery zawodowej. Mężczyzna do 30 czerwca 2012 r. pełnił funkcję przewodniczącego komisji zakładowej NSZZ „Solidarność”. Na czas kadencji 2012/2014 został wybrany z ramienia pracowników do rady nadzorczej Spółki.

(dowód: akta kontroli, str. 4, 5, 8, 9, 17, 48-52, 55, 84-125, 201-217, 249-250)

W grupie recepcjonistów było zatrudnionych dziesięć kobiet i dziewięciu mężczyzn. Minimalne wynagrodzenie w tej grupie wynosiło 900 zł, a maksymalne 2 200 zł. Średnie wynagrodzenie zasadnicze wyniosło 1 302 zł, tj. 59% maksymalnego wynagrodzenia, przy czym zarówno w przypadku kobiet jak i w przypadku mężczyzn zamknęło się na tym samym poziomie i wyniosło, odpowiednio, 1306 zł i 1 297,78 zł. Różnica w wynagrodzeniach zasadniczych wyniosła 0,63% na korzyść kobiet, a w wynagrodzeniach 1,36% na korzyść mężczyzn. W badanej grupie kobiety i mężczyźni zatrudniani byli w obiektach należących do pionu lecznictwa, poza jednym mężczyzną, zatrudnionym w pionie administracyjno-prawnym. Spośród dziewiętnastu osób zatrudnionych na stanowisku recepcjonisty, trzynaście posiadało wykształcenie średnie, a sześć wyłącznie wykształcenie zasadnicze. Z Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy wynikało, że dla stanowiska recepcjonisty wymagane jest wykształcenie średnie.

Jak wyjaśniła Pani Prezes, z powodu trudności finansowych Spółki, nie ma możliwości zatrudniania nowych, wykształconych osób. Pracownicy przenoszeni są na różne stanowiska, w zależności od ich doświadczenia i predyspozycji. Organizowane są przy tym wewnętrzne szkolenia w zakresie przygotowania do pełnienia nowych obowiązków.

W odniesieniu do dwojga pracowników, kobiety i mężczyzny, którzy posiadali wykształcenie średnie i taki sam łączny staż pracy w wysokości 21 lat, różnica w wynagrodzeniach wyniosła [...]5%. W przypadku kolejnych dwóch pracowników (kobiety i mężczyzny), którzy mieli wykształcenie zasadnicze zawodowe i taki sam łączny staż pracy w wysokości 31 lat, różnica wyniosła [...]6%.

Pani Prezes wyjaśniła, że różnice te wynikają z wielkości obiektów⁷ sanatoryjnych, w których zatrudnieni są recepcjoniści, a co za tym idzie z liczby obsługiwanych osób przebywających na turnusach. Mężczyźni zatrudnieni są w obiektach, w których na turnusach przebywa od 130 do 200 kuracjuszy, podczas gdy kobiety w mniejszych, w których przebywa od 50 do 60 kuracjuszy.

Recepcjoniści otrzymywali dodatkowe wynagrodzenie, stanowiące 3% pobranej opłaty miejscowej, zgodnie z zarządzeniem wewnętrznym nr 2/2003 Zarządu Spółki z 3 stycznia 2003 r. Wynagrodzenie to było uzależnione od wysokości pobranej opłaty miejscowej i wy-

⁴ NIK Delegatura w Krakowie dokonała wyłączenia danych osobowych na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) ze względu na ochronę prywatności osoby fizycznej.

⁵ NIK Delegatura w Krakowie dokonała wyłączenia danych osobowych na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) ze względu na ochronę prywatności osoby fizycznej.

⁶ NIK Delegatura w Krakowie dokonała wyłączenia danych osobowych na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) ze względu na ochronę prywatności osoby fizycznej.

⁷ Spółka zarządza m.in. następującymi obiektami sanatoryjnymi: Nowy Dom Zdrojowy, Stary Dom Zdrojowy, Nowe Łazienki Mineralne, Patria.

nosiło średnio na jedną osobę w grupie kobiet 557,08 zł w 2012 r. i 208,29 zł w 2013 r. (do 30 kwietnia), a w grupie mężczyzn, odpowiednio, 529,90 zł i 235,35 zł.

(dowód: akta kontroli str. 8, 9, 17, 48-51, 54, 55, 126-165, 170-171, 218-235)

Według Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy wysokość funduszu premiowego ustala Zarząd Spółki w porozumieniu z organizacjami związkowymi działającymi na terenie Spółki. Nagroda z zysku wypłacana jest po zatwierdzeniu na ten cel środków w odpowiedniej wysokości przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Na 2012 r. oraz 2013 r. Zarząd Spółki nie ustalił funduszu premiowego. Wypłata premii nastąpiła ze środków zaplanowanych na wynagrodzenia i przeznaczona została wyłącznie dla osób wchodzących w skład Komisji Wyborczej w celu przeprowadzenia wyborów przedstawicieli pracowników do Rady Nadzorczej.

W 2012 r. i 2013 r. nie było wypłaty nagród z zysku. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy nie zatwierdziło środków na ten cel.

(dowód: akta kontroli str. 20, 28, 39-40, 48-49, 50-51, 174, 177, 189, 192, 203, 206, 220, 223)

W toku kontroli stwierdzono, że dodatkowe świadczenia otrzymało łącznie dziewięć na czterdzieści osiem osób objętych kontrolą. Jeden mężczyzna korzystał z przenośnego komputera, a osiem osób (cztery kobiety i czterech mężczyzn) z służbowych telefonów komórkowych.

(dowód: akta kontroli str. 167, 185, 186, 199, 200, 216, 217, 234, 235)

Odnosnie monitorowania wynagrodzeń Pani Prezes wyjaśniła, że z uwagi na trudną sytuację finansową Spółki, przez ostatnie kilka lat nie było podwyżek wynagrodzeń. Podejmowano próby wyrównania wynagrodzeń na tych samych stanowiskach, jednak ich zakres był niewielki ze względu na brak środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 170)

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁸ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Kraków, dnia czerwca 2013 r.

Kontroler

Antoni Radzięta

główny specjalista kontroli państwowej

⁸ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.